

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Beretning

om

7

det kommunale Skolevæsen i Aalborg²⁶

samt

en Oversigt over de private Skoler sammesteds

i

1897

ved

Overlærerne N Michelsen og H. Østergaard.

Aalborg. — Trykt hos Oluf Olufsen.

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Skolekommissionens Medlemmer:

Overlærer *Ovesen*, R. af Dbg., Formand,
Pastor *Begtrup-Hansen*, R. af Dbg., Næstformand,
Adjunkt *Wiwel*, Sekretær,
Pastor *Clausen*,
Bogtrykker *Hansen*,
Konsul *Rechnitzer*, R. af Dbg.

Byraadets Skoleudvalgs Medlemmer:

Kjøbmand *E. Dyhr*, R. af Dbg., Formand,
Dyrlæge *Hansen*, R. af Dbg.,
Sagfører *Rafn*

I. Skolevæsenets Ordning, Elevernes Fordeling og Skolebesøg.

Det kommunale Skolevæsens Ordning i Aalborg hviler i det væsentlige paa *Skoleplanen af 30te November 1872*, i hvilken der dog i Aarenes Løb er foretaget en Række Ændringer. Ifølge denne bestaar *Borgerskolen* (Skoleplanens Fællesbetegnelse for det hele kommunale Skolevæsen) af to Afdelinger, *Friskolen* og *Betalingsskolen*. Friskolen er senere, i 1892, bleven delt i *Østre Friskole* (den ældre) og *Vestre Friskole*.

Oversigt over Elevantallet.

Ved Aarets Begyndelse: Ved Aarets Slutning:

Østre Friskole: 952 (486 Dr., 466 Pg.). 1016 (522 Dr., 494 Pg.).
Vestre — 1164 (574 — 590 —). 1259 (612 — 647 —).
Betalingsskolen: 771 (477 — 294 --). 790 (458 — 332 —).

Tilvæksten i Aarets Løb har altsaa i Friskolerne været 159 (74 Dr., 85 Pg.) og i Betalingsskolen 19 (38 Pg. mod en *Nedgang* af 19 Dr.).

I Aarets Løb er der oprettet følgende *ny Klasser*:

Vestre Friskole har oprettet 3 Klasser. Betalingsskolen har nedlagt 2 Klasser (5. C Drengene og 1. C Drengene) og oprettet 2 Klasser (4. C Drengene og III B Piger), hvorved Klasseantallet altsaa bliver uforandret. Østre Friskole har nedlagt en midlertidig Forberedelsesklasse.

Derefter var *Klasseantallet* ved Aarets Slutning:

i Østre Friskole 32, deraf 8 Forberedelsesklasser,
i Vestre — 39, — 8 —
i Betalingsskolen 27, — 5 —

Desuden har Østre Friskole en Klasse for aandsvage Børn, i hvilken der i Aarets Løb har været undervist 7 Børn, af

hvilke 3 ere overførte til de ordinære Klasser, 1 er udskrevet som Idiot og 1 udskrevet med 15 Aars Alderen. Ved Aarets Slutning havde Klassen 2 Elever.

Gennemsnitsantallet i Klasserne har i 1897 været:

	Januar.	Februar.	Marts.	April.	Maj.	Juni.	Juli.	August.	September.	Oktober.	November.	December.
Østre Friskole*) . .	33	33	32	32	31	31	31	37	36	35	35	36
Vestre Friskole*) . .	35	35	33	33	33	33	33	35	34	34	35	35
Betalingskolen . .	28,0	28,4	28,1	27,4	27	27	26,5	28,9	29,4	29,5	29,7	29,3

Fordeling af Børnene i de to Friskoler. Til Østre Friskoles Distrikt hører for Øjeblikket Frue Sogn med Undtagelse af Kvarteret mellem Slotsgade, Algade og Østeraagade samt af Budolfi Sogn den østlige Del af Christiansgade, Boulevarden, St. Blichersgade, Rantzausgade, Aagade, Skpr. Clemensgade og Brandstrupgade; til Vestre Friskole Resten af Byen. Grænsen for denne Fordeling er dog flydende og har flere Gange været omlagt, ligesom det er overladt til de to Overlærere, naar Forholdene maatte gøre det ønskeligt, efter indbyrdes Aftale at henvise Børn fra den midterste Del af Byen til den af Skolerne, der maatte have bedst Plads; men som Regel overføres Børn fra den ene Skole til den anden kun ved Skoleaarets Begyndelse og — for deres Vedkommende, der særlig ønske det — 1ste November.

Oversigt over Skolebesøget.

I Friskolerne har der været holdt Skole 245 Dage og i Betalingskolen 248 Dage, deri medregnet Eksamensdagene.

*) I denne Beregning er for Friskolernes Vedkommende Forberedelsesklasserne holdt udenfor, dels fordi Elevantallet her er langt mere variabelt end i de andre Klasser, dels fordi det i disse Klasser er nødvendigt at holde Elevantallet lavere paa Grund af, at Børnene her gennemgaaende optages helt uforberedte.

Elevantallet i Forberedelsesklasserne var:
i Østre Friskole ved Aarets Begyndelse 152, ved dets Slutning 161,
i Vestre — — — — — 175, » » — 185.

	Skolepligtige Dage.	Besøgte Dage.	Forsømte Dage.		
			Paa Grund af Sygdom.	Af anden lovlig Grund.	Uden lovlig Grund.
Østre Friskole.	227872	207533	15224 = 6,88 %	2900 = 1,27 %	2215 = 0,97 %
Vestre Friskole	279198	257025	14943 = 5,36 %	3111 = 1,11 %	4119 = 1,47 %
Betalingsskolen	189528	173001	10815½ = 5,7 %	3585½ = 1,9 %	2122 = 1,1 %

Besøget i Friskolernes *Haandgerningsklasser* for Piger (frivilligt) var ved Aarets Slutning:

i Østre Friskole 124 Børn i 4 Klasser,
i Vestre — 125 — i 4 —

II. Lokaler.

Østre Friskole har Lokale i den østlige Skolebygning i Danmarksgade, hvor samtlige Lokaler paa et Loftskammer nær ere i Brug.

Vestre Friskole har Lokale i Skolebygningen i Poul Paghsgade; ogsaa her ere alle Lokalerne med Undtagelse af de store Lokaler paa Loftet, som ikke egne sig til Klasseværelser. tagne i Brug. Et Par Klasseværelser benyttes dog kun den halve Dag; men der er egentlig i Skolen kun Plads til én Klasse til.

Betalingsskolen har Lokale i den vestre Skolebygning i Danmarksgade og i Grotums Skole paa Algade, og begge Steder ere samtlige Lokaler fuldt optagne.

Det vil saaledes ses, at saa godt som samtlige Skolelokaler ere fyldte. Og naar man i denne Forbindelse er opmærksom paa et andet Faktum, nemlig at medens Børneantallet i Friskolerne i Femaaret 1888—1892 steg med ca. 54 % (fra 1190 til 1829), er det i Femaaret 1893—1897 kun steget med ca. 24 % (fra 1829 til 2275) — med andre Ord, at Tilvæksten i de sidste 5 Aar sikkert har været under det normale, og at Tilgangen i saa Fald i de nærmest kommende Aar sandsynligvis vil blive saa meget større — er det indlysende, at *det er paa høje Tid at tænke paa Tilvejebringelsen af flere Lokaler.*

III. Lærerpersonalet.

I Aarets Løb er der foregaaet følgende Forandringer:

Østre Friskole. De hidtilværende Timelærerinder Frk. E. Olufsen og Fru E. Olesen have resp. den 5te Juni og 24de November faaet fast Ansættelse. Timelærerinde Fru Hallengren afgik den 1ste November fra Skolen for at tiltræde Pladsen som Asylmoder i Varde, og hendes Timer overtoges af Frk. M. Poulsen ved Betalingsskolen.

Vestre Friskole. Under 2den Marts kaldedes Lærer i Terndrup P. A. Bendix og Timelærer ved Betalingsskolen A. Høyer til tvende i 1896 oprettede nye Embeder, under 5te Juni erholdt de hidtilværende Timelærerinder Frk. V. Dein og Frk. M. Winther fast Ansættelse, og under 4de Oktober konstitueredes Frk. E. Esbensen i et nyt Embede. Endvidere blev under 3die Oktober Lærer J. P. Andersen af Skoledirektionen ansat som Timelærer med 18 Timers egentlig Undervisning.

Betalingskolen. Den 8de Marts overførtes Timelærer L. A. Høyer, der havde faaet fast Ansættelse, til Vestre Friskole, og den derværende Vikar, Seminarist Gotfred Jensen, overførtes i hans Sted til Betalingsskolen. 5te Juni fik de hidtilværende Timelærerinder Frk. J. Rasmussen og Frk. E. Stenersen fast Ansættelse. Timelærerinde Fru Rudbeck døde den 13de Oktober, og Timelærerinde Frk. M. Poulsen overførtes fra 1ste November til Østre Friskole; deres Timer besørgeades derefter indtil videre ved Vikarer. Lærerinde Frk. P. S. Orlík fik efter Ansøgning Afsked med Pension fra 1ste November, og eksam. Lærerinde Frk. C. Christensen, som besørgeade Embedet under Vakancen, blev derefter konstitueret i dette fra 29de December.

Ved Aarets Slutning bestod Lærerpersonalet derefter af følgende:

Østre Friskole:

a. Fast ansatte:

N. Michelsen, Overlærer, ansat $\frac{7}{6}$ 78,		
Frk. M. Farre, ansat $\frac{6}{10}$ 73, nuv. Lønningstrin	1400	Kr.
Chr. Olesen, » $\frac{21}{3}$ 80,	—	1700 —
Chr. J. Hvidegaard, » $\frac{12}{12}$ 81,	—	1700 —
Chr. R. Stæhr, » $\frac{25}{10}$ 82,	—	1700 —
A. Steffensen » $\frac{23}{10}$ 84,	—	1500 —

Kr. Høyer,	ansat	$\frac{19}{8}$	86,	nuv. Lønningstrin	1500	Kr.
E. Povlsen,	»	$\frac{22}{6}$	89,	—	1200	—
S. Chr. Sørensen,	»	$\frac{4}{1}$	90,	—	1200	—
J. Larsen,	»	$\frac{15}{8}$	90,	—	1200	—
Fru Chr. Schouby,	»	$\frac{10}{8}$	90,	—	800	—
C. A. Willemoës,	»	$\frac{26}{1}$	92,	—	1200	—
Frk. E. Olufsen,	»	$\frac{5}{6}$	97,	—	750	—
Fru E Olesen,	»	$\frac{24}{11}$	97,	—	750	—

b. *Timelærere:*

Fru C. Olufsen,	antaget	$\frac{1}{1}$	82,	18	Timer	ugentlig.
Frk. S. Schjøtt,	»	$\frac{1}{12}$	85,	36	—	—
Frk. V. Jørgensen,	»	$\frac{16}{10}$	92,	36	—	—
Frk. E. Kirchheiner,	»	$\frac{1}{1}$	93,	36	—	—
Frk. M. Poulsen,	»	$\frac{24}{8}$	95,	36	—	—
Sanglærer Kantor Nielssen,				18	—	—
Gymnastiklærer Jensen,	»	$\frac{23}{8}$	91,	12	—	—

Vestre Friskole:

a. *Fast ansatte:*

J. M. Bøcher, Overlærer,	først ansat	$\frac{25}{10}$	54,	Overlærer	$\frac{16}{9}$	91.
A. Jørgensen,	ansat	$\frac{8}{1}$	72,	nuv. Lønningstrin	2200	Kr.
A. Paulsen,	»	$\frac{21}{12}$	77,	—	1800	—
Fr. Bøcker,	»	$\frac{21}{8}$	86,	—	1500	—
C. M. Pedersen,	»	$\frac{24}{8}$	87,	—	1500	—
Frk. M. Vestergaard,	»	$\frac{14}{8}$	88,	—	800	—
C. A. Christensen,	»	$\frac{19}{8}$	89,	—	1200	—
Frk. S. Jensen,	»	$\frac{19}{8}$	89,	—	800	—
L. Clausen,	»	$\frac{6}{10}$	91,	—	1200	—
Fru R. Bøcker,	»	$\frac{4}{10}$	92,	—	800	—
L. P. Hansen,	»	$\frac{5}{10}$	92,	—	1200	—
Frk. K. Poulsen,	»	$\frac{9}{8}$	94,	—	750	—
Fr. Michelsen,	»	$\frac{10}{8}$	94,	—	1000	—
P. A. Bendix,	»	$\frac{2}{3}$	97,	—	1000	—
A. Høyer,	»	$\frac{2}{3}$	97,	—	1000	—
Frk. V. Dein,	»	$\frac{5}{6}$	97,	—	750	—
Frk. M. Winther,	»	$\frac{5}{6}$	97,	—	750	—
Frk. Esbensen,	»	$\frac{4}{10}$	97,	—	750	—

b. *Timelærere:*

Frk. R. Olufsen, antaget $\frac{24}{8}$ 79, 18 Timer ugentlig.

Frk. M. Færch,	antaget $\frac{1}{3}$	89, 36	Timer ugentlig.
Frk. A. Gunst,	» $\frac{18}{12}$	91, 36	—
Frk. C. Faarup,	» $\frac{6}{11}$	93, 18	—
Frk. C. Busch,	» $\frac{7}{1}$	94, 36	—
J. P. Andersen,	» $\frac{3}{10}$	97, 18	—
Gymnastiklærer S. Christiansen.			

Betalingsskolen :

a. Fast ansatte:

H. Østergaard, Overlærer, først ansat $\frac{23}{4}$ 69, Overlærer $\frac{21}{6}$ 77.			
Joh. Christensen, ansat $\frac{11}{8}$ 76, nuv. Lønningstrin 1800 Kr.			
Joh. Skøtt,	* $\frac{10}{4}$	79,	— 1700 —
P. H. Koch,	» $\frac{3}{10}$	78,	— 1700 —
M. P. Mølgaard,	» $\frac{7}{11}$	79,	— 1700 —
L. N. Hedelund,	» $\frac{15}{12}$	81,	— 1700 —
C. Kirk-Andersen,	» $\frac{9}{10}$	82,	— 1700 —
J. Johannesen,	» $\frac{22}{12}$	83,	— 1500 —
Ingv. Mose,	» $\frac{24}{6}$	89,	— 1200 —
C. Nielsen,	» $\frac{3}{1}$	90,	— 1200 —
L. C. T. Bang,	» $\frac{8}{8}$	94,	— 1000 —
Frk. C. Skøtt,	» $\frac{10}{2}$	96,	— 750 —
Frk. J. Rasmussen,	» $\frac{5}{6}$	97,	— 750 —
Frk. E. Stenersen,	» $\frac{5}{6}$	97,	— 750 —
Frk. C. Christensen,	» $\frac{29}{12}$	97,	— 750 —

b. Timelærere:

Kantor Møller,	antaget $\frac{1}{11}$	73, 10	Timer ugentlig.
Frk. L. Toppenberg,	» $\frac{1}{9}$	85, 32	—
Frk. E. v. Sprechelsen,	» $\frac{22}{11}$	86, 26	—
Frk. S. Friis,	» $\frac{15}{9}$	90, 26	—
Frk. G. Pedersen,	» $\frac{23}{8}$	91, 26	—
Frk. M. Mølgaard,	» $\frac{1}{1}$	92, 26	—
Frk. E. Nielsen,	» $\frac{2}{2}$	94, 28	—
Frk. P. Olufsen,	» $\frac{1}{3}$	96, 22	—
Gotfr. Jensen,	» $\frac{8}{3}$	97, 24	—
Gymnastiklærer Jensen,	» $\frac{23}{8}$	91, 14	—

De ueksaminerede Lærerinder undervise i Haandgerning og i Forberedelsesklasserne.

IV. Lønningsbestemmelser.

Overlærerne lønnes med 50 Tdr. Byg efter Kapitelstakst og 1600 Kr., stigende med 200 Kr. for hver 3 Aars Tjenestetid indtil 2600 Kr. *Overlærerne* ved Østre Friskole og ved Betalingsskolen have desuden Fribolig, ved Vestre Friskole derimod 400 Kr. i Huslejegodtgørelse.

For Opkrævning af Skolekontingent faar Betalingsskolens Overlærer 100 Kr. aarlig.

Overlæreren ved Østre Friskole underviser 18 Timer ugentlig, ved Vestre Friskole 24 og ved Betalingsskolen 20 Timer ugentlig. *Overlærerne* ved Østre Friskole og ved Betalingsskolen føre derhos paa Skolekommissionens Vegne Tilsynet med privat underviste Børn, henholdsvis i Frue og Budolfi Sogn, og assistere ved Udarbejdelsen af nærværende Aarsberetning og andre aarlige Indberetninger.

De øvrige *fast ansatte Lærere og Lærerinder* ere alle pligtige at undervise indtil 36 Timer ugentlig og lønnes siden 1ste Januar 1894 efter følgende af Ministeriet under 5te Marts s.

A. approberede Lønningsplan:

Aarlig Løn foruden Skolepenge:

	Lærere:	Lærerinder:
Begyndelsesløn	1000 Kr.	750 Kr.
Efter 5 Aars Tjeneste	1200 —	800 —
» 10 — —	1500 —	1000 —
» 15 — —	1700 —	1200 —
» 20 — —	1800 —	1400 —
» 25 — —	2200 —	1400 —

Kun en Trediedel af det samlede Antal af *Lærere og Lærerinder*, *Overlærerne* ikke deri medregnede, maa være i ældste og næstældste Lønningsklasse.

Tjenestetiden med Hensyn til Oprykning paa højere Lønning regnes fra den Tid, da vedkommende fik fast Ansættelse ved Kommunens Skolevæsen. De to sidst ansatte *Lærere* eller *Lærerinder* ere pligtige at modtage Bolig in natura imod derfor at lide en Afkortning i deres Løn af 150 Kr. aarlig.

Denne Løn udbetales maanedsviis ved den paagældende Maanedes Begyndelse. Enhver ny Løn eller Forhøjelse i Løn tager sin Begyndelse fra den Dag, Kaldelsen sker eller Oprykning finder Sted.

Hvad der efter de for 1ste Januar 1894 gældende Regler var tillagt nogen Lærer eller Lærerinde mere i Lønning end efter foranførte Bestemmelser, beholder vedkommende som personligt Tillæg, der bliver at medtage i Reguleringssummerne, og som nedsættes eller bortfalder ved Oprykning til højere Lønning.

Da de nævnte Lærere eller Lærerinder efter Skoleplanen »ansættes ved Borgerskolen« (Skoleplanens Fællesbetegnelse for det hele kommunale Skolevæsen), fordeles Skolepengene som Regel lige mellem dem, uanset hvor de for Tiden fungere. Beløbet til hver enkelt har i 1897 udgjort Kr. 78,24 for fuldt Timeantal.

Timelærerindernes Lønningsforhold ere i Aarets Løb blevne i væsentlig Grad forandrede.

Foranlediget ved et Andragende af 1ste Juli 1896 fra samtlige Timelærerinder, ledsaget af en anbefalende Erklæring fra Overlærerne, foreslog Skolekommissionen den 8de Oktober s. A., at der derefter skulde gives Timelærerinderne Adgang til fast Ansættelse med Løn efter den gældende Lønningsskala efter 15 Aars god Tjeneste, dog ikke som en Ret, der fastslaaes én Gang for alle, men som en Adgang, der for hver enkelts Vedkommende er betinget af, at hun til den Tid anbefales dertil af Overlærerne og Skolekommissionen saaledes, at Byraadet vil indstille og Skoledirektionen med Ministeriets Billigelse kalde hende dertil, samt at der straks gjordes en Begyndelse med 5 af de ældste Timelærerinder, der skønnedes at fyldestgøre disse Betingelser. Endvidere henstillede Kommissionen 1) at der under Forudsætning af Skolens og Kommissionens Anbefaling herefter kan indømmes Timelærerinder, der i længere Tid ved Sygdom blive forhindrede i at besøge deres Timer, Hjælp til en Vikar, samt 2) at Antagelsen af saadanne ikke fast ansatte Lærerinder, for saa vidt Kommissionen antager, at Stillingen som saadan med Tiden vil gaa over til at blive et fast Lærerindeembede herefter i hvert enkelt Tilfælde skete under Approbation af Skoledirektionen.

Dette Forslag tiltraadtes af Skoleudvalget, og efter at have været forhandlet i flere Møder, blev det den 19de December med overvejende Flertal ligeledes tiltraadt af Byraadet for derefter at indsendes til Ministeriets Approbation.

Inden dette skete, havde Ministeriet under 7de Januar

1897 begæret en Udtalelse af Skoledirektionen »i Anledning af, at der for Tiden findes et uforholdsmæssig stort Antal Time-lærere og Timelærerinder ved Aalborg Købstads kommunale Skolevæsen«. Skoledirektionen indsendte derfor under 5te April s. A. en Fremstilling af de herværende Skoleforhold og indstillede iøvrigt i væsentlig Overensstemmelse med Byraadets ovennævnte Forslag, idet den dog angaaende den fremtidige Ansættelsesmaade foreslog, »at alle Timelærere og Timelærerinder fremtidig ansættes af Skoledirektionen efter Byraadets Indstilling«.

Herefter resolverede Ministeriet (26de Maj) »at man maa anse en Benyttelse af Timelærerinder i et saadant Omfang og paa saadanne Lønningsvilkaar, som det hidtil har fundet Sted ved Aalborg kommunale Skolevæsen, for ganske utilstedelig, og at det derfor vil være nødvendigt, dels at bringe Antallet af de paagældende Lærerinder ned til et langt ringere Tal, dels at træffe Foranstaltninger til, at der for Fremtiden for Timeundervisningen betales en mere passende Lønning end hidtil.

Efter Omstændighederne vil man i første Henseende nøjes med, at der foreløbig kun gives de ovennævnte 5 Lærerinder fast Ansættelse, idet man skal bemærke, at den Omstændighed, at Timelærerinde Emma Olufsen for Tiden kun underviser i Haandarbejde, ikke bør udelukke hende fra at opnaa fast Ansættelse, da hun er ansat med Forpligtelse til at undervise i samtlige Fag, der til enhver Tid anvises hende, ligesom man maa holde for, at Frk. Stenersen bør oppebære fuld Lønning som fast Lærerinde, uanset at hun for Tiden kun underviser 26 Timer, idet hun vil være forp'igtet til naar som helst det forlanges at undervise det fulde Timeantal. Med Hensyn til de øvrige Timelærerindeembeders Afløsning af faste Embeder kan man ligeledes efter Omstændighederne acquiescere ved Direktionens Indstilling, idet man udtrykkelig maa fastholde, at den endelige Ordning maa være den, at der kun undervises af Timelærere og Timelærerinder i Særfagene: Sang, Gymnastik, Tegning og Haandarbejde; angaaende Ansættelse i de ommeldte Stillinger er Ministeriet enig med Direktionen i, at denne fremtidig bør ske af Skoledirektionen efter Byraadets Indstilling.

Hvad endelig Lønnen angaar, forventer man en Indstilling fra Byraadet om Forhøjelse af denne med særligt Hensyn til

de fremtidige Ansættelser, saaledes at der ved Besættelse af de paagældende Stillinger kan gøres Regning paa eksaminerede Ansøgere«.

Den 6te September vedtog derefter Byraadet at forhøje Timelærerindernes aarlige Løn til 550 Kr., stigende til 600 Kr. efter 5 Aars Tjeneste og 700 Kr. efter 10 Aars Tjeneste og indsendte disse Lønningssatser til Ministeriets Approbation.

I Skrivelse af 9de December udtalte Ministeriet, at disse Satser vare et væsentligt Fremskridt, men henstillede dog at forhøje hver af dem med 50 Kr. Byraadet indstillede derefter under Henvisning bl. a til 1) at de nævnte Lærerinder hidtil alle ere ueksaminerede, 2) at man til Gengæld holder Elevantallet i Friskolens Forberedelsesklasser meget lavt (gennemsnitlig c. 22) og 3) at man paatænker at give de Timelærerinder, der ikke opnaa fast Ansættelse, Adgang til Pension af Kommunens Kasse, samt 4) at der nu er aabnet dem den nævnte Udsigt til fast Ansættelse efter 15 Aars god Tjeneste — paany ovennævnte Forslag uforandret til Approbation. Ministeriet resolverede derefter under 24de Februar, at »Ministeriet vel vedblivende maa anse en Forhøjelse, som af det foreslaaet, for vel begrundet, men at man dog efter Omstændighederne ikke finder tilstrækkelig Anledning til at nægte sin Approbation paa Byraadets Indstilling«.

Pedellerne ved Betalingskolen og ved Østre Friskole (Christensen og Nielsen) lønnes med: Pengeløn 700 Kr., Bolig, Brændsel og Lys samt for Vedligeholdelse af Rekvisiter, Tillæg af Soda og Sæbe samt Vadsk af Haandklæder 175 Kr., og til Medhjælp ved Hovedrengøringer 60 Kr. aarlig. Pedellen ved Vestre Friskole (Fischer) har 800 Kr. i Pengeløn og iøvrigt samme Emolumenter som de øvrige.

Fyrbøderen ved Skolebygningerne i Danmarksgade lønnes med 16 Kr. ugentlig Aaret rundt, idet han i Sommermaanederne gør anden Tjeneste. Ved Vestre Friskole lønnes en Fyrbøder fra 1ste November til 1ste April ligeledes med 16 Kr. ugentlig.

For *Ekstratimer* lønnes eksaminerede Lærere med 75 Øre pr. Time. For *Inspektion* (Tilsyn paa Legepladserne m. v.) betales ved hver af de tre Skoleafdelinger en Lærer i Drengesafdelingen 200 Kr. og i Pigeafdelingen 150 Kr., samt ved Filialen paa Grotums Skole 100 Kr.

De *militære* Gymnastik- og Svømmelærere lønnes med 65 Øre pr. Time.

V. Skolegangens Ordning etc.

A. *Friskolen*. Friskolerne have Halvdagsundervisning, og begge have samme Undervisningstid. De øverste Drengesklasser, 4de og 3die, og nederste Pige-klasser, 2den og 1ste, søge Skolen om Formiddagen, Drengene fra Kl. 7—11, 2den Pige-klasse fra Kl. 7—10 og 1ste Pige-klasse fra Kl. 8—11. Fra 1ste November til 1ste Marts begyndes en Time senere. De øvrige Pige-klasser, 4de og 3die, og de nederste Drengesklasser, 2den og 1ste, søge Skolen om Eftermiddagen. alle Klasserne fra Kl. 1—4. Forberedelsesklasserne have samme Skoletid som 1ste Klasse.

De to øverste Drengesklasser have 4 Timer daglig Undervisning, alle de andre kun 3. Desuden har hver Drengesk-lasse, Forberedelsesklasserne undtagne, 2 Timer Gymnastik egentlig; disse ligge udenfor den almindelige Skoletid. I de fire Vinter-maaneder indskrænkes dog Gymnastikundervisningen for Formiddagsklasserne til en Time egentlig, og denne tages da af den almindelige Skoletid. To Klasser have Gymnastik fælles. I Sommertiden træder Svømning i Stedet for Gymna-stik; men da Svømmepladsen er beliggende for langt fra Vestre Friskole, har Svømning ikke været øvet derfra. Til Gengæld er der dér bleven indrettet Badeapparat til varme Bade og Brusebade i Kælderetagen.

Pigerne have ikke Gymnastik, men have om Sommeren Adgang til Badning under en Lærerindes Opsyn.

Undervisningstiden er fordelt saaledes til de forskellige Fag:

Klasser.	Religion.	Dansk.	Regning.	Skrivning.	Skriftlæs-n.	Historie.	Geografi.	Sang.	Overlærer-timer.	Ialt.
4de og 3die Drengesk-lasse .	4	6	4	2	1	3	2	1	1	24
2den og 1ste —	4	6	3	4		1		1		18
4de og 3die Pige-k-lasse ...	3	5	3	2	1	1	1	1	1	18
2den og 1ste —	3	6	3	4		1		1		18
Förberedelsesklasserne	$\frac{1}{2}$	12	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$						18

NB. I begge Skoler foregaar Sangundervisningen i eget

Lokale. Ligeledes meddeles Undervisning i Haandgerning for Piger, 18 Timer ugentlig. Besøget er frivilligt. Børn af Eftermiddagsklasserne kunne faa Undervisning i Haandarbejde om Formiddagen og omvendt.

B. *Betalingskolen* giver Heldagsundervisning. Undervisningen er delt, idet der mellem Formiddags- og Eftermiddagsundervisningen findes et Mellemrum af 1, i Almindelighed 2 Timer. Denne Ordning anses for heldigere for Børnenes Sundhed end samlet Skoletid, det stemmer ogsaa bedst med Forholdene i Hjemmene, idet man i den aldeles overvejende Del af disse spiser til Middag Kl. 12.

Undervisningstiden har været saaledes:

Klasser.	Religion.	Anskuelsesund.	Dansk.	Skrivning.	Regning.	Tegning.	Verdenshist.	Fædrelandshist.	Naturhist.	Geografi.	Fysik.	Tysk.	Engelsk.	Sang.	Gymnastik.	Haandarbejde.	Timer ugentl.
5. Drengeklasse A og B . . .	3		5	2	4	3	2	2	2	2	3	3	3	2	2		38
4. — A, B og C	3		5	2	4	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2		36
3. — A, B og C	3		6	3	5	3		2	2	2		3		2	2		33
2. — A, B og C	3		8	4	5	2		2		2				2	2		30
1. — A og B	3		10	5	5			1		1				1	2		28
Forb. — A, B og C	$3\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{2}$	12	6	5										2		28
5. Pigeeklasse A og B	3		6	3	3		2	2	2	2				2		10	35
4. —	3		6	3	4		1	2	2	2				2		10	35
3. — A og B	3		6	3	4			2		2				2		10	32
2. — A og B	3		7	3	4			2		2				1		10	32
1. — A og B	3		7	3	4			1		1				1		10	30
Forb. — A og B	$3\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{2}$	9	5	5											8	30

I Tysk og Engelsk er Undervisningen hidtil ikke obligatorisk; de Elever, som deltagte deri, betale et ekstra Tillæg (jfr. Side 16) til Skolekontingentet. Som Følge heraf deltagte saa faa i Undervisningen i disse Fag, at den har kunnet gives for alle Parallelklasser af samme Trin samlede*). Ligeledes

*) Deri vil der fra Sommerferien 1898 ske Forandring, idet Byraadet under Forventning af Ministeriets Approbation har vedtaget fra det nævnte Tidspunkt at ophæve den særlige Betaling for Sprogundervisning og at gøre denne obligatorisk for alle Drenge i de øverste Klasser.

undervises gennemgaaende 2 Klasser sammen i Sang og Gymnastik. Desværre er Gymnastik endnu ikke indført i Pigeklasserne. Gymnastiktimerne i Drengeskolen anvendes om Sommeren til Svømning, og der er ligeledes givet Pigerne Adgang til Badning hver Sommerdag Kl. 3—4 under Opsigt af en Lærerinde.

Da de fleste Elever, der optages ved 7 Aars Alderen, og som passe Skolen saa godt, at de aldrig blive Oversiddere, ville kunne naa igennem denne Afdelings 6 Klassetrin til det fyldte 13de Aar, ere 5te Klasse A og B ikke sideordnede, saaledes som de øvrige Parallelklasser, idet 5te Klasse A bestaar af saadanne Elever, der have gennemgaaet 5te Klasse B, og giver altsaa et Fortsættelseskursus i Lighed med de københavnske Kommuneskolers »Afgangsklasser«.

Undervisningen er beregnet paa Afslutning ved 14 Aars Alderen, den Alder, i hvilken Børn her i Regelen anbringes i Lære eller tages til stadig Medhjælp i Hjemmet. Der er dog aabnet en Mulighed for de Elever, der ønske at tage Realafgangseksamen, til gennem Betalingsskolen at naa dette Maal, idet Undervisningsplanen er indrettet saaledes, at der i de 5 første af Afdelingens 6 Drengeskoler læres, hvad der fordres til Optagelse i Latinskolens 1ste Klasse med Undtagelse af Fransk, i hvilket Fag, der bydes de Elever, der ønske at gaa denne Vej, Ekstraundervisning.

Det almindelige Princip for Anvendelsen af Lærerkrafterne i denne Skoleafdeling er, at i Forberedelsesklasserne modtages Eleverne i hver Klasse af en Lærerinde, som har den hele Undervisning i denne Klasse og derved kan komme i et nøjere Forhold til Eleverne, hvad der navnlig i Begyndelsen er ønskeligt. Ogsaa i de paafølgende Klasser er der i Regelen en enkelt bestemt Lærer, der har det overvejende Antal Timer og derved sættes i Stand til nøjere at følge denne Klasse Elevers personlige Udvikling, Flid og øvrige Forhold. Denne Lærer følger i Regelen med Børnene op gennem de paafølgende Klasser, hvorefter denne Hensigt i endnu højere Grad opnaaes. I de øverste Klasser gør Faghensynet sig mere gældende, idet Fag som Sprogene, Tegning, Sang, Fysik o. s. v. i disse Klasser kræve Specialister; men selv i disse Klasser er der gerne en Lærer, der har et saa stort Antal Timer i Klassen, at han kan fungere som »Klasselærer« paa den foran antydede

Maade. Regelen er altsaa den, at af de 36 Timer, som hver fast ansat Lærer skal undervise om Ugen, har han et større Antal (18—24) i en enkelt Klasse, hvis Hovedlærer han er, og med hvis Elever han rykker op gennem de forskellige Klassetrin, og Resten af hans Timer anvendes til et eller et Par Fag, i hvilket han ifølge Tilbøjelighed, Anlæg eller Uddannelse er Specialist, og hvori han fører Undervisningen igennem til dens Afslutning i øverste Klasse.

VI. Skolekontingentet i Betalingsskolen.

Det maanedlige Skolekontingent efter den i 1891 stedfundne delvise Forhøjelse:

a) For Elever, hvis Undervisning her var begyndt før Sommerferien 1891:

For en enkelt Elev:		
5te og 4de Kl.	3die og 2den Kl.	1ste og Forbkl.
Kr. 2,00.	Kr. 1,50.	Kr. 1,00.
For en af 2 Søkende:		
Kr. 1,50.	Kr. 1,12.	Kr. 0,75.
For en af 3 eller flere Søkende:		
Kr. 1,33.	Kr. 1,00.	Kr. 0,66.

b) For Elever, hvis Undervisning her først er begyndt efter Sommerferien 1891:

For en enkelt Elev:		
5te og 4de Kl.	3die og 2den Kl.	1ste og Forbkl.
Kr. 3,00.	Kr. 2,00.	Kr. 1,00.
For en af 2 Søkende:		
Kr. 2,25.	Kr. 1,50.	Kr. 0,75.
For en af 3 eller flere Søkende:		
Kr. 2,00.	Kr. 1,33.	Kr. 0,66.

For Sprogundervisning (Tysk og Engelsk) betales ekstra 50 Øre om Maaneden for dem, der kun deltage i et Sprog, og 66 Øre for dem, der deltage i begge (jfr. dog Anm. Side 14).

Overgangen fra den tidligere Takst (a) til den forhøjede (b) er nu næsten tilendebragt. Ved Udgangen af 1897 var der endnu kun 5 betalende Elever tilbage, hvis Undervisning her var begyndt før Sommerferien 1891, og som derfor betalte efter den ældre Takst. 8 andre havde Friplads.

Samtidig med den nævnte Forhøjelse af Skolekontingentet i 1891 forøgedes Antallet af Fripladser fra 10 til 15 %, i det de ny tilkomne 5 % forbeholdtes flinke Elever over 10 Aar fra Friskolen.

Disse ny Fripladser have dog af forskellige Grunde kun været lidet søgte. Antallet af Ansøgere har ganske vist været i jævn Stigning; men denne har dog været saa langsom, at endnu ved Begyndelsen af Skoleaaret 1897—98 henstode 7 saadanne Fripladser ledige, uagtet der blev givet Friplads til enhver nogenlunde kvalificeret Ansøger, der meldte sig i Tide. Derimod have de øvrige 10 % Fripladser, der kunne søges af Afdelingens egne Elever, som sædvanlig været optagne hele Aaret, og da der efter Forhøjelsen af Skolekontingentet er større Trang til saadanne Fripladser end før, blev for Skoleaaret 1897—98 endvidere de nævnte 7 ledige Fripladser givne Betalingsskolens egne Elever, selvfølgelig saaledes, at det fulde Antal af 5 % fremdeles skal være forbeholdt Elever fra Friskolen ved Fordelingen for næste Skoleaar, saafremt der til den Tid melder sig saa mange kvalificerede Ansøgere derfra.

Skolekontingentets samlede Beløb har i 1897 været Kr. 11143,08, hvoraf ved Aarets Slutning var indbetalt Kr. 11052,07.

En Sammenligning med tidligere Aar viser følgende Resultat:

Aar:	Klasser:	Elever 31. Decr:	Kontingent:	Gennemsnit pr. Barn:
1877	11	310	3495,48	Kr. 11,21
1882	20	563	7059,33	— 12,53
1887	21	600	7766,26	— 12,94
1892	25	726	8742,72	— 12,04
1897	27	790	11143,08	— 14,11

Det vil erindres, at det er Elevernes Antal, der betinger Indtægten af Kontingent, men Klassernes Antal, der betinger Udgiften. Den ringe Nedgang i Gennemsnitsbetalingen pr. Barn i 1892 turde være en Følge af, at straks efter Kontingentforhøjelsen i 1891 begyndte Uddelingen af den ny Art Fripladser, hvorimod Virkningen af selve Kontingentforhøjelsen først ret mærkedes et Par Aar senere, idet Forhøjelsen ikke gjaldt de to nederste Klasser. Overhovedet betyder de 15 % Fripladser jo mere end 15 % af Beløbet. Det er 15 % af Elevantallet, og dette Antal Fripladser fordeles væsentlig i de øverste Klasser. Den virkelige Gennemsnitsbetaling *pr. betalende*

Elev er selvfølgelig adskilligt højere end de ovenanførte Gennemsnitstal, idet der til Beregning heraf ikke skulde divideres med det samlede Elevantal, men derimod fradrages baade de 15 % ordinære Fripladser og de saakaldte Ekstragratispladser (Børn af Skolens Lærere og Funktionærer). En Familie, hvis Børn ikke faa Friplads og gaa et Aar i hver Klasse og to Aar i 5te Klasse, vil i Virkeligheden gennemsnitlig komme til at betale (bortset fra Sprogundervisning) for 1 Barn Kr. 25,71, for hvert af 2 Børn Kr. 19,29 og for hvert af 3 eller flere Børn Kr. 17,11 om Aaret. Sete i Forhold til, hvad Skolen yder, ere disse Tal vel ikke for store; anderledes stiller det sig maaske, naar de ses i Forhold til Forældrenes Betaleevne. En Opgørelse, foretagen medens de gamle Takster endnu gjaldt, gav det Resultat, at Forældrene til 42 % af Børnene betalte ingen Kommuneskat og kun c. 8¹/₂ % betalte 50 Kr. eller derover. Kontingentforhøjelsen vil selvfølgelig i Længden bevirke en Forskydning opefter af det Samfundslag, som søger Betalingsskolen; men denne Forskydning foregaar langsomt, og endnu er den næppe i væsentlig Grad kendelig

VII. Skolevæsenets Udgifter m. m.

Kommunens samlede Udgift til Skolevæsenet har i 1897 været	Kr. 129306,83,
hvoraf til Forrentning og Afdrag af Byggelaan —	31752,00,
altsaa egentlige Driftsudgifter	Kr. 97554,83,
hvorfra endvidere Skolekontingent Kr. 11052,07	
og indkomne Skolemulkter	— 403,16
	— 11455,23.
Netto-Driftsudgifter	Kr. 86099,60.

Samlet Elevantal 31te December: 3065.

Undervisningen har altsaa, bortset fra Byggelaanenes Forrentning og Amortisation, kostet *pr. Barn Kr. 28,09*.

Beløbet af *dikterede Skolemulkter* udgjorde i 1897 Kr. 531,12. Deraf er for de første 9 Maaneder erlagt Kr. 334,46. Listerne for Oktober, November og December med i alt Kr. 151,86 beroede ved denne Beretnings Affattelse endnu hos Politiet til Opkrævning. Kr. 37,50 for en Pige, der er bortrejst og trods Politiets Bistand ikke har været at finde, henstaar foreløbig, indtil Skoledirektionens Afgørelse om Eftergivelse er indløben. Kr. 7,30 ere dels eftergivne af Skoldirektionen, dels afviklede.

VIII. Private Skoler, Oversigt.

Det samlede Elevantal i de *private Skoler* (Elever under 7 Aar medregnede) var i

Budolfi Sogn.

	1. Jan. 1897.	31. Decbr. 1897.
Kand. Andersens Skole	(Pg.) 135.	140.
Hr. Schoubyes —	(Dr.) 102.	120.
Rektor Ankjærs Forberedelses-		
skole (Dr.)	94.	119.
Frk. E. Langes Skole	(Pg.) 81.	82.
Fru A. Møllers —	(Pg.) 61.	79.
Frkne. Sørensens —	(Pg.) 55.	57.
Frk. Deins —	(bl.) 45.	44.
— A. Friis's —	(Dr.) 31.	28.
— M. Mørchs —	(Pg.) 19.	22.
— A. Hassings —	(bl.) 18.	20.
— Knudstrups —	(bl.) 17.	16.
Fru Jensens —	(bl.) 15.	24.
Frk. A. Smiths —	(bl.) 15.	ophørt.
Fru A. Mørchs —	(bl.) 14.	10.
Kapt. Jørgensens —	(Dr.) ny.	18.
Gessners —	(Pg.) ny.	22.
Hr. Nørlems —	(bl.) ny.	14.
Fru Svendsens —	(bl.) tilfl. fra Frue Sogn.	35.

Frue Sogn.

	1. Jan. 1897.	31. Decbr. 1897.
Kand. Jakobsens Skole	(Dr.) 118.	126.
Frk. Mansas —	(Pg.) 79.	87.
— Scholtens —	(Pg.) 77.	75.
Fru Svendsens —	(bl.) 45 overf. til Bud.	
		Sogn.
— Kristensens —	(Pg.) 42.	36.
Frk. Knaps —	(bl.) 21.	21.
Fru Ørsø-Petersens —	(bl.) 17.	15.
Frk. Müllers —	(Pg.) 16.	11.
— Smiths —	(bl.) 14.	10.
— Fische —	(bl.) 10.	13.
Glasværkets —	(Dr.) 13.	16.
Frk. Kirchheiners —	(bl.) ny.	12.

Det samlede Antal af skolepligtige Børn (over 7 Aar og ikke lovlig udskrevne) i Aalborg var den 31te December 1897 4323. Heraf vare:

Elever over 7 Aar i Betalingsskolen	769,
— » — i Østre Friskole	996,
— » — i Vestre Friskole	1223,
— » — i Privatskoler	1198,
— under 14 Aar i Katedralskolen	52,
Underviste i Hjemmet	7,
— i andre Kommuners Skoler	»,
Ikke indmeldte i nogen Skole	68,
Stadig syge, aandsvage og lignende	10.

I alt 4323.

Af de 68 Børn, som ved en Sammenligning mellem Rodelisterne og Skolernes Elevfortegnelser viste sig ikke at have været indmeldte i nogen Skole den 31te December, vare de fleste kun lidt over 7 Aar. Nogle vare indmeldte i Begyndelsen af 1898 inden den nævnte Sammenligning fandt Sted, enkelte vare senere fraflyttede Byen, og Resten ere enten frivillig efter Paamindelse eller ved Tvangsindskrivning efter afholdt Prøve blevne indskrevne.

I Løbet af 1897 ere udskrevne efter Lov af 8de Marts 1856 § 3 (før det fyldte 14de Aar):

Fra Betalingsskolen	18,
— Østre Friskole	16,
— Vestre Friskole	16,
— private Skoler	5.